

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ЄРКО ІННА АНАТОЛІВНА

**ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ ТА
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У
ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ**

Спеціальність: 074 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2019

Роботу виконано на кафедрі публічного управління та адміністрування Інституту державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили Міністерства освіти і науки України.

Керівник роботи: Заслужений діяч науки і техніки України, доктор наук з державного управління, професор **Ємельянов Володимир Михайлович**, директор Інституту державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Рецензент: Кандидат наук з державного управління, доцент **Штир'ов Олександр Миколайович**, завідувач кафедри місцевого самоврядування та регіонального розвитку Інституту державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Захист відбудеться _____ 2019 р. о ____ годині на кафедрі публічного управління та адміністрування Інституту державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-а Воєнна, 2а, корпус 10-П.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Документообіг є важливою складовою документаційного забезпечення діяльності державного органу. В сучасних умовах ухвалення управлінських рішень потребує оперативного одержання і обробки великих обсягів різноманітної інформації. Оперативне отримання такої інформації в документальній формі, її облік, обробка та зберігання на сьогодні можливе лише за рахунок впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), зокрема систем електронного документообігу. Саме тому Стратегія реформування державного управління України на 2016-2020 роки визначає, що запровадження електронної системи управління документами (СЕД) є одним з основних процесів у державному управлінні. Удосконалення загальної якості систем електронного документообігу в державному управлінні є одним з пріоритетів формування державної політики на найближчі роки.

Завдяки досягненням у сфері технологій, електронний документообіг від привілеїв великих корпорацій став невід'ємним інструментом електронного урядування розвинутих держав. Наразі значна частина зарубіжних країн (США, Австралія, Чехія, Естонія та ін.) застосовують електронний документообіг та розвивають його шляхом впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій. Досвід розвитку електронного документообігу в зарубіжних країнах є особливим взірцем успіхів та складнощів запровадження інформаційних технологій електронного урядування, що враховує особливості та традиції публічного управління. У зв'язку з цим, особливої актуальності набуває питання дослідження практик запровадження електронного документообігу в зарубіжних країнах для подальшого застосування в Україні, оскільки сьогодні Україна намагається вийти на міжнародний рівень за багатьма показниками розвитку сфер життя, серед яких є й впровадження електронного урядування в систему державного управління.

Варто зазначити, що на сьогодні є багато теоретичних напрацювань вітчизняних та зарубіжних учених щодо розвитку електронного урядування та

впровадження ІКТ в державному управлінні. Так, питання розвитку електронного урядування та інформаційних технологій вивчали такі дослідники, як О. Баранов, А. Голобуцький, Н. Грицяк, П. Клімушин, І. Клименко, І. Коліушко, К. Линьов, А. Семенченко, В. Дрешпак, С. Чукут, О. Шевчук та ін. Теоретичним питанням електронного документообігу присвятили свої роботи О. Глінськіх, І. Клименко, Т. Кручініна, О. Лаба, К. Линьов, О. Матвієнко, П. Мусієнко, Ю. Тарнавський, М. Цивін та ін.

Разом з тим, незважаючи на широке коло напрацювань стосовно електронного урядування та, зокрема, застосування в державному управлінні електронного документообігу, в умовах розвитку інформаційного суспільства, а також появи нових ІКТ, питання впровадження СЕД залишаються відкритими та потребують подальшого вивчення. В роботі не розглядаються проблемні питання впровадження та застосування СЕД тому, що вони вже детально розглянуті у різних дослідженнях та достатньо систематизовані. На сьогодні, вони здебільшого мають фінансовий або організаційний характер. Розвиток нормативно-правового забезпечення електронного урядування та ІКТ в останні роки забезпечили сталий розвиток електронного документообігу в Україні, саме тому при виконанні роботи увага була приділена кращим практикам та новим технологіям, які можуть вивести СЕД на якісно новий рівень в державному управлінні.

Існуючі дослідження стосовно засобів електронного урядування, зокрема, застосування в державному управлінні електронного документообігу, в умовах розвитку інформаційного суспільства, а також появи нових ІКТ, залишаються актуальними та потребують подальшого вивчення. В роботі приділена увага кращим практикам та новим технологіям, які можуть вивести СЕД на якісно новий рівень в державному управлінні.

Мета роботи полягає у дослідженні застосування нових ІКТ в СЕД органами державної та виконавчої влади в Україні, а також визначені перспектив розвитку СЕД в державному управлінні з урахуванням розвитку новітніх ІКТ.

Для досягнення означеної мети було поставлено наступні завдання:

- визначити теоретичні засади становлення та розвитку електронного урядування в Україні;
- визначити роль електронного документообігу, як складової підвищення ефективності управлінської діяльності;
- проаналізувати законодавче забезпечення функціонування електронного документу і СЕД в Україні;
- висвітлити міжнародний досвід впровадження електронного документообігу;
- дослідити практику впровадження СЕД в Україні;
- дослідити призначення та можливості системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОБВ);
- дослідити електронний документообіг як частину управління корпоративним вмістом;
- висвітлити практику застосування інфраструктурного підходу в організації СЕД на прикладі Міністерства освіти і науки України;
- розкрити перспективні напрямки розвитку СЕД на основі нових ІКТ.

Об'єкт дослідження – електронний документообіг як складова електронного урядування в Україні.

Предмет дослідження – СЕД та ІКТ, на яких вони ґрунтуються, особливості їхнього впровадження на практиці на перспективні шляхи розвитку.

Методи дослідження. При написанні роботи використано загальнонаукові методи дослідження. Зокрема, методи аналізу і синтезу використані для дослідження сутності та перебігу розвитку електронного урядування в Україні, аналізу законодавчого забезпечення функціонування електронного документу і СЕД, систематизації та узагальнення – визначення ролі електронного документообігу в управлінській діяльності та підготовка висновків, порівняння – вивчення зарубіжних практик впровадження СЕД, групування – дослідження вітчизняного досвіду впровадження СЕД, діалектичний – розгляд електронного документообігу як складової управління корпоративним вмістом, моделювання – дослідження організації СЕД на основі

інфраструктурного підходу, абстрактно-логістичний - формування перспективних напрямків розвитку СЕД та висновків досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному аналізі теоретико-практичних засад впровадження, функціонування та вдосконалення СЕД органів влади в умовах розвитку ІКТ.

Практичне значення одержаних результатів. Дослідження і висновки роботи можуть бути використані органами державної влади для вдосконалення СЕД та запровадження ІКТ. Окремі рекомендації автора, а саме застосування інфраструктурного підходу до управління документообігом, використані Міністерством освіти і науки України при модернізації СЕД. Запропоновані підходи до організації електронного документообігу та впровадження СЕД дозволяють удосконалити документаційне забезпечення та підвищити ефективність управлінської діяльності Міністерства.

Структура роботи зумовлена її метою та завданнями і складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел (93 найменування). Повний обсяг роботи становить **108** сторінок, з яких **90** – основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* надано загальну характеристику досліджуваної теми, обґрунтовано актуальність магістерської роботи, сформульовано мету, завдання досліджень, відзначено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано інформацію про методи досліджень, структуру та обсяг роботи.

У *підрозділі 1.1* розглядається електронне урядування як форма організації державного управління, за якого відбувається активна взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з суспільством, людиною та громадянином, бізнесом за допомогою ІКТ. Також визначено, що застосування ІКТ в державному управлінні вимагає

систематичного підвищення ефективності управління шляхом впровадження нових методів та форм організації взаємодії.

У *підрозділі 1.2* визначається роль електронного документообігу, як складової підвищення ефективності управлінської діяльності. Електронний документообіг при здійсненні владних повноважень розглядається як система, що не тільки автоматизує процеси збору, перетворення, зберігання інформації, а й процеси управління: підготовку та прийняття рішень, контроль за їх виконанням.

У *підрозділі 1.3* здійснено аналіз законодавчого забезпечення сфери електронного документу та електронного документообігу в Україні. Розглядаються прийняті нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері застосування електронного документа та забезпечують функціонування електронного документообігу.

У *підрозділі 2.1* висвітлено міжнародний досвід впровадження електронного документообігу. Увагу приділено впровадженню електронного документообігу урядами США, Австралії, Чехії, Естонії, а також підходам до управління електронними документами в Європейській Комісії. Зміст підрозділу демонструє кращі практики організації та стандартизації електронного документообігу в державному управлінні.

У *підрозділі 2.2* досліджується практика впровадження СЕД у державних органах влади та органах місцевого самоврядування України. Розглядаються СЕД різних розробників, досвід та результати їх впровадження суб'єктами владних повноважень.

У *підрозділі 2.3* розглядаються призначення та можливості системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОБВ), яка утворює єдиний інформаційний простір для оперативного прийняття, обробки та передачі електронних документів ОБВ. Для розуміння можливостей інтеграції та адаптації відомчих СЕД детально розглядаються структура та функції СЕВ ОБВ.

У *підрозділі 3.1* електронний документообіг досліджується в межах концепції «Управління корпоративним вмістом» (Enterprise Content

Management, ECM), з точки зору інтеграції документообігу та процесно-орієнтованих технологій в загальну інфраструктуру управління організації. Програмне забезпечення SharePoint компанії Microsoft розглядається як платформа для організації інфраструктурного підходу до управління інформаційними процесами, зокрема документообігом.

У *підрозділі 3.2* висвітлюється практика модернізації СЕД Міністерства освіти і науки України на основі інфраструктурного підходу. Описується практичне значення результатів даної роботи, запропоновані підходи до організації електронного документообігу та впровадження СЕД в ОВВ. Розглядається структура та функції програмно-апаратного комплексу СЕД, побудованого на програмних засобах Microsoft.

У *підрозділі 3.3* розглядаються перспективні напрямки розвитку СЕД в Україні на основі нових ІКТ: хмарні технології, роботизація робочих процесів та інтеграція СЕД з Інтернет-приймальнями. Увага приділена напрямкам, які здатні мінімізувати бюджетні витрати на утримання ІТ-інфраструктури, розвантажити кадрові ресурси та оптимізувати роботу службовців за допомогою автоматизації процесів електронного документообігу.

ВИСНОВКИ

За результатами виконання поставлених завдань при проведенні роботи сформульовані такі висновки:

1. Розкрито базові складові електронного документообігу: сутність, функції та принципи.
2. З'ясовано, що застосування електронного документообігу в управлінській діяльності є засобом оптимізації службової діяльності органами державного управління та способом підвищення ефективності управління.
3. Встановлено, що в Україні створені правові підстави для розвитку електронного документообігу в державному управлінні. Вони направлені на

ефективне застосування електронного документа та використання у сфері електронного документообігу європейських стандартів.

4. Висвітлено міжнародний досвід впровадження електронного документообігу та обміну електронними документами. Розглянуті кращі підходи урядів провідних країн та Європейського Союзу.

5. Встановлено, що здебільшого органами державної влади та органами місцевого самоврядування використовуються вітчизняні розробки, які забезпечують основні функції СЕД, однак, їхня зорієнтованість на внутрішній ринок не сприяє активному застосуванню нових технічних рішень та інформаційних технологій.

6. Розкриті призначення, мета та функції СЕВ ОБВ, її побудова та функціонування на рівні підсистем. За результатами дослідження зроблено висновок, що СЕВ ОБВ має всі необхідні можливості, щоб стати фундаментом для подальшого розвитку електронного документообігу в державному управлінні, запровадження повного використання електронного документу всіма суб'єктами владних повноважень в Україні.

7. Проведено аналіз можливостей платформи Microsoft SharePoint. Встановлено, що використання даного рішення розширює межі застосування СЕД як складової системи управління корпоративною інформацією органу державної влади.

8. На основі проведених досліджень впроваджено СЕД на платформі Microsoft SharePoint в Міністерстві освіти і науки України

9. Визначені та проаналізовані перспективні напрямки розвитку СЕД в Україні.

ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА

Єрко І.А., Токар О.В. Відкриті дані як вектор розвитку публічного управління / І.А. Єрко, О.В. Токар // Публічне управління та регіональний розвиток. –2018 – Т.2, № 2. – С. 345-364

АНОТАЦІЯ

Єрко І.А. Застосування систем електронного документообігу та інформаційно-комунікаційних технологій у державному управлінні.

Робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю 074 «Публічне управління та адміністрування». – Інститут державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Миколаїв, 2019.

Дипломна робота присвячена вирішенню важливого науково-практичного завдання застосування інформаційно-комунікаційних технологій у державному управлінні та створенню на їх основі систем електронного документообігу.

Розкрито теоретичні засади електронного документообігу та визначено його вплив на підвищення ефективності управлінської діяльності. Проаналізовано законодавче забезпечення електронного документообігу в Україні.

Розглянуто міжнародний досвід впровадження електронного документообігу, а також вітчизняні практики впровадження систем електронного документообігу та електронної взаємодії органів влади України.

Запропоновані практичні підходи до організації системи електронного документообігу центральним органом виконавчої влади. Проаналізовані перспективні напрями розвитку систем електронного документообігу в Україні.

Ключові слова: електронний документообіг, електронна взаємодія, інформаційно-комунікаційні технології, інфраструктурний підхід.

SUMMARY

I. Erko Application of systems of electronic document circulation and information and communication technologies in public administration.

Master thesis for obtaining a master's degree in specialty 074 «Public administration and administration». – Institute of Public Administration of Chornomorsky National University named after Petro Mohyla, Mykolaiv, 2019.

The thesis is devoted to the decision of the important scientific and practical task of application of information and communication technologies in public administration and creation of electronic document management systems on their basis. In the thesis, electronic document management is considered as an important component of the documentary provision of public administration, which is one of the priorities of the formation of state policy for the coming years.

The theoretical principles of electronic document circulation are revealed and its influence on improving the efficiency of management activity is determined. The legislative support of electronic document circulation in Ukraine is analyzed.

The international experience of implementation of electronic document circulation, as well as domestic practices of introduction of electronic document circulation systems and electronic interaction authorities of Ukrainian are considered. Particular attention is paid to the organization and capabilities of the electronic interaction system of executive power, which forms a single information space for electronic interaction of subjects of power.

Practical approaches to organization of electronic document circulation system by the central executive body are proposed. The perspective directions of development of systems of electronic document circulation in Ukraine are analyzed, such as cloud technologies, robotic workflow and integration of electronic document management systems with Internet-based reception.

Key words: electronic document circulation, electronic interaction, information and communication technologies, infrastructure approach.